

Sprawozdanie z sympozjum naukowego o św. Pawle (Sui sentieri di Paolo). Papieski Uniwersytet Salezjański, Rzym 23-24 kwiecień 2009.

„Na ścieżkach św. Pawła”. Tak brzmiał temat sympozjum zorganizowanego przez Papieski Uniwersytet Salezjański w Rzymie, w roku św. Pawła. Tematem rozważań stały się wyzwania edukacyjne na przestrzeni wiary i kultury.

W chwili ogłoszenia roku świętego Pawła, wiele instytucji, uniwersytetów Kościoła podjęło wyzwanie przybliżenia postaci Apostoła Narodów. W to dzieło włączyły się również wszystkie wydziały Uniwersytetu Salezjańskiego w Rzymie. Każdy wydział podjął rozważanie zgodnie ze swoim zakresem poszukiwań naukowych. Już na początku postawiono pytanie o relacje „profesora” Pawła z poszczególnymi sektorami nauki i życia. Podjęta została refleksja naukowo-ewangelizacyjna w celu odpowiedzi na pytanie: czego uczy nas „nauczyciel” Paweł w dzisiejszej filozofii, prawie kanonicznym, naukach o komunikacji, naukach o edukacji, naukach klasycznych i wreszcie w teologii? Ten, który miał odwagę stawiać czoło mądrości ateńskiemu Areopagowi oraz sile i potędze antycznego Rzymu, czy dzisiaj ma coś do zaoferowania światu pełnemu idoli i haseł postmodernizmu?

Apostołowi Narodów nie brakło odwagi, aby podjąć dialog z kulturą i wiarą antycznego świata żyjącego gwarem ulic Aten i Rzymu. Odważnie stawiał czoło wyzwaniom spadkobierców myśli hellenistycznej. W miejsce pogańskiej myśli wnosił odważnie myśl religijną. Zawsze dopatrywał się elementów pozytywnych w dialogu z człowiekiem poszukującym. Swoje przesłanie ewangeliczne, dobrą nowinę, potrafił umieścić pomiędzy dyskursem filozoficznym a homilią kerygmatyczną. Jednak jego największą zaletą, widzianą w świetle dzisiejszym, jest odwaga i wytrwałość w ewangelizacji i głoszeniu Chrystusa. Apostoł narodów okazał się wielkim propagatorem zasady głoszącej, że wiara potrafi pomóc w oświeceniu poszukiwań czysto racjonalnych. W takim kontek-

ście bardzo uzasadnione wydają się tytuły elaboratów przedstawicieli wydziału filozofii: „Paweł, rabin rzymski w kulturze hellenistycznej; lekcja naszych czasów?” (prof. Maurizio Marin), lub też kolejny: „Paweł, nauczyciel dialogu pomiędzy braćmi różnej wiary i kultury” (prof. Sabino Palumbieri). Te elementy wydają się aktualną propozycją dla Kościoła posoborowego, który jest wezwany, aby żyć w dialogu ze światem (*Gaudium et spes*). W sposób konkretny może objawiać się to w zjawisku inkulturacji oraz indywidualnych poszukiwaniach relacji osobowych zarówno z człowiekiem, jak i z Bogiem.

Również kolejne referaty profesorów wydziału prawa kanonicznego: „Szacunek prawa, pod przewodnictwem Ducha” (prof. Markus Graulich), oraz „Prawa osoby w dyspozycji czasu” (Prof. Jesu Pudumai Doss), pokazują aktualność propozycji podążania śladami Apostoła Narodów. Św. Paweł wydaje się swoim nauczaniem pokazywać, że prawo w kontekście Kościoła, nie jest jedynie zbiorem przepisów i zasad, a pomaga żyć wspólnocie w zgodzie i podporządkowaniu Bożej Woli. Święty Apostoł, sam wychowany w cieniu zasad Starego Testamentu, swoim nauczaniem pokazuje prawo Mojżesza w świetle Chrystusa niosącego Zbawienie. Przestrzeganie zasad, tak bliskie osobie św. Pawła, ma prowadzić do osobowego spotkania z Chrystusem, do odkrycia nowej jakości przykazań i wreszcie w konsekwencji do osiągnięcia zbawienia. Samo prawo nie jest w stanie zbawić człowieka. Nie znaczy to, że samo prawo nie ma znaczenia, co więcej Apostoł zachęca do przestrzegania zasad prawnych podkreślając, że prawo ma służyć wypełnieniu przymierza zawartego pomiędzy Bogiem i człowiekiem. Stąd też dominująca myśl, że przestrzeganie prawa ma być realizacją Woli Bożej. Stąd też stawia się wniosek, aby Kościół prowadzący dzieło ewangelizacji, traktował prawo, zawsze wypełnione Duchem, jako posługę na rzecz umocnienia posłuszeństwa Bogu, ciągłego odnawiania i wzmacniania wiary. Podejmując dialog z kulturą ma prowadzić wspólnotę i pojedynczą osobę drogą ku Zbawieniu.

Szczególną aktualnością w nauczaniu św. Pawła jest jego zainteresowanie prawami człowieka. Apostoł, jako człowiek wychowany w dialogu z kulturą ówczesnego świata i ubogacony nauczaniem Chrystusa, okazuje szczególną wrażliwość na osobę człowieka, jego prawa i potrzeby. Jest to widoczne na płaszczyźnie pojedynczej osoby, rodziny, jak również całej wspólnoty czy nawet społeczności. Tak więc bogactwo nauczania, osobiste świadectwo św. Pawła, jego gorliwe zaangażowanie

w dialog ze światem pogańskim, może stać się skutecznym narzędziem w posłudze edukacyjnej współczesnego Kościoła.

Jak zauważyli, prof. Franco Lever i prof. Carlo Tagliabue w referacie zatytułowanym „Figura św. Pawła w kinematografii” Apostoła przemierzając liczne narody i ziemie, uczy nas otwartości na osobę, wskazuje wartość dialogu z „braćmi” o odmiennych poglądach. Również sama osoba św. Pawła, tak bogato ilustrowana w obrazie i filmie (około 30 tytułów filmowych dedykowanych w sposób bliższy lub dalszy św. Apostołowi) uczy nas dynamizmu i wytrwałości w działaniu. Taka postawa powinna dawać motywację do podjęcia dialogu z kulturą dzisiejszego świata.

Jak pokazały referaty prof. Mario Maritano „Przekaz myśli św. Pawła u ojców wschodnich” i prof. Biagio Amata „Przekaz myśli św. Pawła u wybranych ojców zachodnich”, Apostoła Narodów, zwany też niejednokrotnie „kolumną Kościoła”, ma do zaoferowania czytelnikom współczesnym równie wiele, co swoim bezpośrednim odbiorcom. Bez wątplenia nowa lektura dzieł i świadectwa św. Pawła, dokonana w świetle ojców Kościoła, może pomóc dzisiejszej posłudze ewangelizacji. Obserwacja współczesnego świata pozwala stwierdzić, że niejednokrotnie w dialogu z kulturą potrzebna jest postawa apologetycznego otwarcia. Właśnie Ojcowie Kościoła, zmagający się z takimi problemami, analizując koncepcje ewangelizacyjne Apostoła Narodów, potrafili wydobyc sposób na pokonywanie konfliktów i trudności głoszenia.

Interesujący jest sposób w jaki sam św. Paweł odkrył wiarę. Jego „nawrócenie” mentalne, pozwala mu spotkać Boga, który chce mówić do człowieka. Ogrom pracy, jaki dokonał św. Paweł, aby dotrzeć do świadomości paschalnej, uświadamia dzisiejszej teologii pastoralnej wysiłek jaki należy włożyć w posługę ewangelizacji. Jak podkreślały referaty: „Paweł, hermeneuta Starego Przymierza w posłudze Nowemu Przymierzu w Chrystusie” (prof. Rafael Vincent) i „Świadomość moralna chrześcijańska u Pawła” (prof. Paolo Carlotti) także dzisiejsi teologowie mają do wykonania nie lada zadanie, aby potrafić tak jak św. Paweł przełożyć teologię krzyża na konkretne momenty życia człowieka, który zna, lub co gorsza, nie zna Ewangelii.

Głos znaczący w dyskusji nad podążaniem ścieżkami św. Pawła został wniesiony przez profesorów wydziału nauk o edukacji: prof. Jerome Vallabaraj „Edukacja do wiary w kontekście wyzwań i oczekiwań

multikulturowych” i prof. Mario Oscar Llanos „Od form powołania św. Pawła do edukacji powołania w Chrystusie”.

„Kosmopolita” Paweł jest w stanie ubogacić nasze doświadczenie edukacyjne. Swoim doświadczeniem, opartym mocno na tradycji, uczy aplikować zasady teologiczne w konkretnej misji ewangelizacji. Największą siłą i sukcesem nauczania św. Pawła jest sam Chrystus, który zaprasza wszystkich do swojego królestwa. To osobowe spotkanie z Chrystusem, przeżyte we wspólnocie, może zapewnić skuteczność dzisiejszej katechezie. Dopiero wtedy cały wysiłek teologiczny, pastoralny i intelektualny przyczyni się do stworzenia wspólnoty żyjącej w kulturze i wierze ewangelicznej. Taka orientacja wysiłku edukacyjnego Kościoła, wchodzącego w dialog ze współczesną kulturą postmodernistyczną, może gwarantować skuteczność orędzia ewangelicznego.

Ciekawym był też głos podsumowujący biskupa Gianfranco Ravasi, przewodniczącego Papieskiej Rady do spraw Kultury. Zauważył on, że św. Paweł często jest dzisiaj prezentowany jako figura intelektualna. Bardzo często pomaga definiować wyzwania teologiczne i pastoralne stojące przed Kościołem posoborowym. Jest też tym, który w dobie globalizacji, łączy wielość kultur, w konsekwencji uczy nas uniwersalności Kościoła. Zachowuje przy tym nadzwyczajną identyfikację z Chrystusem i Ewangelią.

Apostoł Narodów poruszał się w możliwie najszerszych horyzontach ówczesnego świata. Bliska mu była cała ówczesna filozofia, teologia, prawo, różne prądy intelektualne, grupy etniczne i wyznaniowe, wielość sposobów podróżowania i przemawiania. Przyczyniło się to bez wątpienia do wielkiej skuteczności i popularności nauczania Świętego. Także dzisiejszy Kościół posłany i posyłający do głoszenia Dobrej Nowiny w świecie zglobalizowanym, nie tylko „teorii internetu i samolotu”, ale w horyzoncie poznawczym każdego wierzącego, powinien sięgać jak najczęściej do tych przykładów posługiwania. Jego przykład i świadectwo może pomóc „inkulturować” Ewangelię i umacniać wiarę, czyniąc to zawsze w dialogu z kulturą.

Ks. Tomasz Kopiczko